Ісаченко Вікторія Павлівна
Кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки та
соціальної роботи
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
м. Умань
Семченко Едуард Анарович
Студент р/41 групи,
Факультет соціальної та психологічної освіти,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
м. Умань

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ У ПОЛЬЩІ

Тема соціальної адаптації українських біженців у Польщі продовжує бути актуальною. Через війну в Україні Польща прийняла найбільшу кількість українських біженців, що створило значний соціальний, економічний та гуманітарний тиск на країну.

Кількість біженців з України у Польщі станом на 6 червня 2024 року становила 992,7 тисячі [4].

Соціальна адаптація охоплює широкий спектр аспектів, включаючи мову, роботу, освіту, культурну інтеграцію та психологічну підтримку. У Польщі існують програми та ініціативи, спрямовані на допомогу біженцям у їхній адаптації, але також є виклики, зокрема щодо доступу до робочих місць, житла та інших ресурсів.

Соціальна адаптація українських біженців у Польщі – це важливий і складний процес, який включає в себе інтеграцію в нове суспільство, пристосування до культурних норм, пошук роботи, отримання освіти, вивчення мови та доступ до медичних і соціальних послуг.

Однією з головних перешкод для повноцінної інтеграції є мовний бар’єр, хоча польська мова близька до української. Державні та громадські організації надають мовні курси для українців, проте їх доступність та якість є неоднорідними.

Працює цілодобова лінія допомоги потерпілим для біженців з України українською мовою.

Кожен прибулий з зони бойових дій отримає безкоштовну допомогу з Фонду справедливості, яким керує Міністерство юстиції. Працює гаряча лінія працює українською, російською та англійською мовами. Створено її завдяки Фонду справедливості [5, 6].

Вид допомоги залежить від індивідуальної ситуації потребуючих. Крім юридичної, психологічної та медичної допомоги надається також матеріальна підтримка. Вона покриє, серед іншого, витрати на: лікування, реабілітацію, ліки, харчування (талони на харчування), придбання одягу, білизни, взуття, миючих засобів і засобів особистої гігієни[2].

Особа, яка перший раз приїхала до Польщі через війну, повинна без зволікань зголоситися до муніципальної влади (ґміни) і отримати PESEL UKR. Раніше на це українці мали 30 днів [2].

Українські діти отримали доступ до польських шкіл, але стикаються з проблемами мовної адаптації та культурних відмінностей. Для них організовуються додаткові заняття та психологічна підтримка [3].

Допомогу на виховання один з батьків може отримати на кожну дитину до 18 років, якщо дитина проживає разом з ним і залишається на його утриманні [3].

Право на допомогу на виховання від Закладу соціального страхування (ZUS) встановлюється на так званий період соціальної допомоги, який триває з 1 червня поточного року по 31 травня наступного року [3].

Допомога на виховання надається в розмірі 500 злотих на місяць на дитину [3].

Сімейний капітал опіки (RKO) можна отримати на дитину у віці від 12-го до 35-го місяця життя. Капітал надається на другу і кожну наступну дитину в сім'ї, якщо дитина живе разом з одним із батьків і залишається на його утриманні [3].

Один із батьків дитини вирішує, чи хоче він отримувати допомогу в розмірі 500 злотих протягом 24 місяців або в розмірі 1 000 злотих протягом 12 місяців. Загальна сума капіталу становить до 12 тисяч злотих на дитину [3].

Допомогу на виховання і Сімейний капітал опіки можуть отримати громадяни України, які постійно проживають у Республіці Польща[3].

Багато біженців пережили травматичний досвід війни, тому надання психологічної допомоги є важливим компонентом їх соціальної адаптації. У Польщі активно працюють центри підтримки та психологічної реабілітації.

Безкоштовна допомога психолога, яку призначає вуйт, бурмістр або президент міста відповідної гміни беручи під увагу місце проживання громадянина України.

Звернутися за допомоги може громадянин України, який легально в'їхав безпосередньо з України на територію Польщі після 24 лютого 2022 року, декларує бажання залишитися в Польщі і внесений до реєстру PESEL [2].

Спочатку біженці отримували тимчасове житло від волонтерів та держави, але з часом постало питання довгострокового забезпечення житлом. Зростає потреба у стійких житлових рішеннях та підтримці на ринку оренди.

Українські біженці отримали доступ до польської системи соціальних виплат, медичного обслуговування та інших соціальних послуг. Важливу роль відіграє допомога ЄС та міжнародних організацій у підтримці Польщі.

Під час працевлаштування або несільськогосподарської діяльності в Польщі та маючи медичне страхування, біженці можуть розраховувати на виплати з Фонду Соціального Страхування, в т.ч. на допомогу по хворобі, материнству або на догляд [1].

Отримати право на допомогу можна у випадку хвороби після узгодженого страхового періоду (період очікування). Цей період залежить від типу страхування [1].

Якщо біженець є найманим працівником, працює з дому або проходить альтернативну службу, то на період непрацездатності, який триває сукупно до 33 днів упродовж календарного року (а якщо вам більше 50 років – сукупно до 14 днів), має право на компенсацію на підставі ст. 92 Кодексу Праці, яку виплачує роботодавець за рахунок його коштів [1].

Якщо людині більше 50 років, вона має право на виплату лікарняних за чотирнадцять днів, починаючи з календарного року, наступного за роком, у якому вона досягла цього віку[1].

Період непрацездатності 33 або 14 днів, за який зберігається право на виплату лікарняних, визначається шляхом додавання окремих періодів непрацездатності впродовж календарного року, навіть якщо між ними були перерви, а також якщо ви працювали більш ніж у одного роботодавця протягом певного календарного року [1].

Якщо біженець працює або займається несільськогосподарською діяльністю, він має право на реабілітаційну допомогу, якщо застрахований на випадок хвороби [1].

Біженці можуть скористатися допомогою по догляду, якщо звільнені від роботи, за такими підставами:

- догляд за дитиною віком до 8 років і якщо склалась одна з наступних ситуацій:
- непередбачене закриття ясел, дитячого клубу, садка чи школи, які відвідує дитина,
- необхідність ізоляції дитини через підозру на інфекційне захворювання;
- хвороба няні, з якою у підписаний відповідній договір, або доглядальниці, яка доглядає за дитиною [2],

- пологи або хвороба чоловіка/дружини чи одного з батьків дитини, які постійно доглядають за дитиною, якщо вони перешкоджають догляду,
- перебування в лікарні чи іншому медичному закладі чоловіка/дружини або батьків дитини, які постійно доглядають за дитиною;
- догляд задитиною-інвалідом (тобто, дитиною з довідкою про інвалідність чи довідкою про інвалідність яка вимагає: потреби в постійному довготривалому догляді чи допомозі іншої особи через значно обмежену можливість самостійного існування та необхідність постійної щоденної участі опікуна дитини в процесі лікування, реабілітації та виховання), яка не досягла 18 років [2].

Список використаних джерел:

1. Базові виплати на випадок хвороби. URL: https://www.gov.pl/web/ua/Bazovi-vyplaty-na-vypadok-khvoroby (Дата звернення: 30.09.2024).

2. Одноразова грошова допомога і безкоштовна медична опіка. URL: https://www.gov.pl/web/ua/Odnorazova-hroshova-dopomoha-i-bezkoshtovna-medychna-opika (Дата звернення: 30.09.2024).

3. Соціальна допомога на виховання дітей 500+ і Сімейний капітал по догляду. URL: https://www.gov.pl/web/ua/Dopomoha-na-vykhovannya-500plus-i-Simeynyy-kapital-opiky (Дата звернення: 30.09.2024).

4. У Польщі зменшилася кількість українських біженців. *Zmina.Info.* URL: https://zmina.info/news/u-polshhi-zmenshylasya-kilkist-ukrayinskyh-bizhencziv-posol/ (Дата звернення: 30.09.2024).

5. Міжнародний благодійний фонд справедливість. URL: https://spravedlyvistua.com/ua/ (Дата звернення: 30.09.2024).

6. Цілодобова лінія допомоги потерпілим для біженців з України українською мовою. URL: https://www.gov.pl/web/ua/Tsilodobova-liniya-dopomohy-poterpilym-dlya-bizhentsiv-z-Ukrayiny-ukrayinskoyu-movoyu(Дата звернення: 30.09.2024).